

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Κωνσταντίνιδης Χρήστος, PhD

Συστημικός Ψυχολόγος

konstanc@ot.duth.gr

Ψυχική διαταραχή: Σημαντική βλάβη της ψυχολογικής λειτουργίας, πχ σχιζοφρένεια.

Ψυχοπαθολογία: Η επιστημονική μελέτη των ψυχικών, συναισθηματικών και συμπεριφορικών διαταραχών.

Ψύχωση: απόσυρση από την πραγματικότητα που χαρακτηρίζεται από ψευδαισθήσεις και παραληρητικές ιδέες, διαταραγμένες σκέψεις και συναισθήματα, και αποδιοργάνωση της προσωπικότητας.

Ορίζοντας το μη φυσιολογικό

Το να ταξινομήσουμε κάποιον ως νοητικά
μη υγιή εγείρει ένα σύνθετο και πανάρχαιο
ερώτημα:

Τι είναι μη φυσιολογικό;;;

!/? Στατιστική ανωμαλία

!/? Αντικομφορμισμός

!/? Υποκειμενική δυσφορία

!/? Δυσπροσαρμοστική συμπεριφορά

Ορίζοντας το μη φυσιολογικό

Στατιστική ανωμαλία: ανωμαλία που ορίζεται βάσει της ακραίας βαθμολογίας σε κάποια διάσταση, πχ IQ και άγχος

Ορίζοντας το μη φυσιολογικό

Στατιστική ανωμαλία:

Τι γίνεται όμως αν ένα στατιστικά μη φυσιολογικό άτομο λειτουργεί καλά;

Αν ένα άτομο είναι λειτουργικό, γιατί να το χαρακτηρίσουμε ψυχικά άρρωστο,;

Πως ορίζουμε που να τραβήξουμε την γραμμή μεταξύ φυσιολογικού και ανωμαλίας;

Ορίζοντας το μη φυσιολογικό

Κοινωνικός Αντικομφορμισμός: Η μη συμμόρφωση με τους κοινωνικούς κανόνες ή τα συνήθη ελάχιστα πρότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς.

Ο ακραίος αντικομφορμισμός μπορεί να οδηγήσει σε καταστροφική, αυτοκαταστροφική ή παράνομη συμπεριφορά (πχ ναρκομανείς, βάνδαλοι)

Ορίζοντας το μη φυσιολογικό

Κοινωνικός Αντικομφορμισμός:

Υγιής αντικομφορμισμός **Vs** δημιουργικός τρόπος ζωής

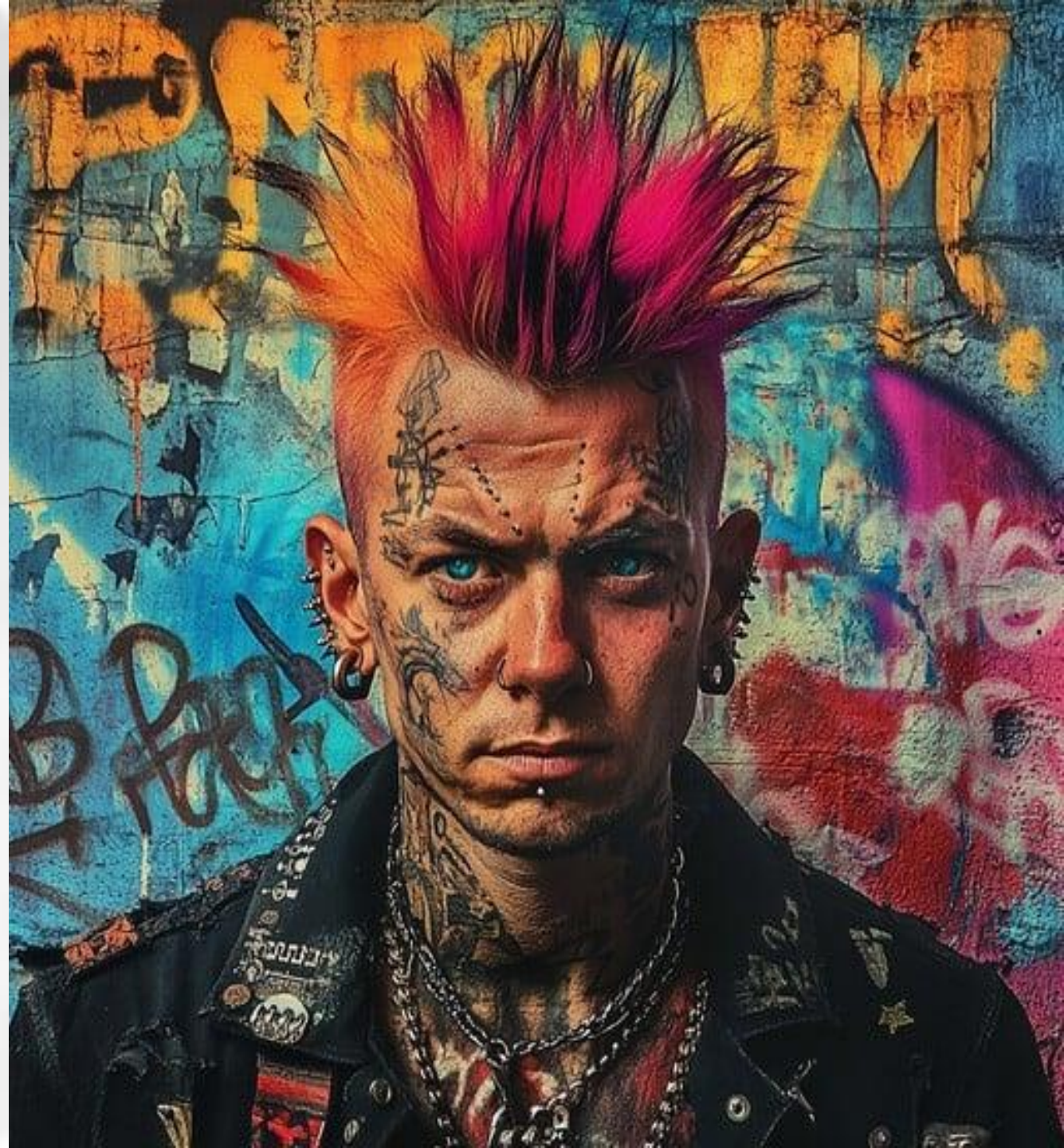
Πολλοί εκκεντρικοί χαρακτήρες είναι γοητευτικοί και συναισθηματικά σταθεροί.

Η αυστηρή τήρηση των κοινωνικών κανόνων δεν αποτελεί εγγύηση ψυχικής υγείας.

Μεγάλη σημασία έχει το πλαίσιο της κατάστασης εκδήλωσης της συμπεριφοράς.

Η κουλτούρα είναι ένα από τα πιο σημαντικά πλαίσια στα οποία η συμπεριφορά αξιολογείται ως φυσιολογική ή μη.

Ορίζοντας το μη φυσιολογικό

Υποκειμενική δυσφορία: προσωπικά συναισθήματα πόνου, δυστυχίας ή συναισθηματικής δυσφορίας.

Δε θα μπορούσε κάποιος να νιώθει σοβαρή δυσκολία, χωρίς να υπάρχει ψυχοπαθολογία;

Vs

Δε θα μπορούσε κάποιος να είναι σοβαρά διαταραγμένος, χωρίς να νιώθει δυσφορία;

Ορίζοντας το μη φυσιολογικό

Δυσπροσαρμοστική συμπεριφορά:

Συμπεριφορά που προκύπτει από μία υποβόσκουσα βιολογική ή ψυχολογική δυσλειτουργία που δυσκολεύει την προσαρμογή στο περιβάλλον και την ικανοποίηση των απαιτήσεων της καθημερινή ζωής.

Είναι καθοριστικό χαρακτηριστικό που ισχύει για όλες τις περιπτώσεις!

Ταξινόμηση των ψυχικών διαταραχών: DSM-5

*Diagnostic and Statistical Manual of Mental
Disorders*

*Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο
Ψυχικών Διαταραχών (5^η έκδοση, 2013)*

Επηρεάζει τις περισσότερες δραστηριότητες
στις καταστάσεις ψυχικής υγείας: διάγνωση,
θεραπεία, τιμολόγηση της ασφαλιστικής.

Συχνά υπάρχει **συννοσηρότητα** (η ταυτόχρονη
παρουσία δύο ή περισσότερων ψυχικών
διαταραχών σε ένα άτομο).

Αίτια ψυχικής ασθένειας: Βιολογικοί παράγοντες

Οι ψυχικές ασθένειες σχετίζονται **άμεσα με βιολογικούς παράγοντες**, οι οποίοι επηρεάζουν τον εγκέφαλο.

Οργανικοί: όγκοι, ορμονικές επιρροές κτλ

Περιβαλλοντικοί: τραύματα στο κεφάλι, έκθεση σε χημικές ή φαρμακευτικές ουσίες κτλ

Γονίδια: πχ πρόσφατα βρέθηκε ότι 128 παραλλαγές γονιδίων συνδέονται με τη σχιζοφρένεια

Αίτια ψυχικής ασθένειας: Ψυχοκοινωνικοί παράγοντες

Συνδέονται επίσης με διάφορες ψυχικές ασθένειες!

Σχετικοί ψυχολογικοί παράγοντες: στρες, ψυχολογικό τραύμα, μαθησιακές διαταραχές, έλλειψη γνώσεων, ελέγχου ή εμπέδωσης

Συμβάλλοντες οικογενειακοί παράγοντες: ανώριμοι γονείς, παραβατικοί γονείς, σοβαρά συζυγικά προβλήματα, άκρως κακή πειθαρχία των παιδιών, χαώδης οικογενειακή επικοινωνία

Σχετικές κοινωνικές συνθήκες: φτώχεια, στρεσογόνες συνθήκες διαβίωσης, αστεγία, κοινωνική αποδιοργάνωση, συνωστισμός

Ψυχωτικές διαταραχές

 Παραληρητικές διαταραχές

 Σχιζοφρένεια

 Διαταραχές διάθεσης

 Διαταραχές προσωπικότητας

 Διαταραχές άγχους

Ψυχωτικές διαταραχές: Παραληρητικές διαταραχές

Βαριές ψυχικές διαταραχές που χαρακτηρίζονται από παραληρητικές ιδέες, ψευδαισθήσεις, διαταραγμένη σκέψη ή/και ομιλία, διαταραγμένη κινητική συμπεριφορά ή/και απόσυρση από την πραγματικότητα.

Παραληρητική ιδέα: βαθιά ριζωμένη σκέψη ή πεποίθηση που αντικρούεται με την «πραγματικότητα».

Πιο συνηθισμένη: παρανοϊκή ψύχωση (επικεντρώνεται ιδιαίτερα στις παραληρητικές ιδέες καταδίωξης)

Ψυχωτικές διαταραχές: Σχιζοφρένεια

Βαριά διαταραχή που χαρακτηρίζεται από διαταραχές στη σκέψη, τις αντιλήψεις, τα συναισθήματα και τη συμπεριφορά.

Κάθε χρόνο 1/100 άτομα «έχει» σχιζοφρένεια!

Αίτια:

- Γονίδια (κληρονομικότητα)
- Εγκεφαλική λειτουργία (διαφορετική εγκεφαλική απεικόνιση σε τομογράφους)
- Ψυχοκοινωνικοί παράγοντες

Ψυχωτικές διαταραχές:

Σχιζοφρένεια

Γενετική συγγένεια	Σχέση	Κίνδυνος
100%	Μονοζυγωτικός δίδυμος	48%
—	Απόγονος δύο ασθενών	46%
50%	Ετεροζυγωτικός δίδυμος	17%
50%	Απόγονος ενός ασθενούς	17%
50%	Αδέλφια	9%
25%	Ανιψιός ή ανιψιά	4%
0%	Σύζυγος	2%
0%	Μη συγγενικό πρόσωπο στον γενικό πληθυσμό	1%

Ψυχωτικές διαταραχές: Διαταραχές διάθεσης

Η παρουσία ασυνήθιστων διαταραχών στα συναισθήματα.

! Κάθε χρόνο νοσεί 9,5% των Αμερικανών **!**

Καταθλιπτικές διαταραχές: χαρακτηρίζεται από χρόνια αισθήματα λύπης και απόγνωσης.

Διπολικές διαταραχές: χαρακτηρίζονται από εναλλασσόμενες περιόδους μανίας και κατάθλιψης (Διπολική I, Διπολική II).

Ψυχωτικές διαταραχές: Διαταραχές διάθεσης

Αίτια:

Βιολογία και κατάθλιψη: Η κληρονομικότητα παίζει πολύ σημαντικό ρόλο, ιδιαίτερα στην διπολική διαταραχή.

Φύλο και κατάθλιψη: Γυναίκες 2πλάσιες πιθανότητες να πάθουν κατάθλιψη. Η αιτία κυρίως κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες + ορμόνες.

Ψυχωτικές διαταραχές: Διαταραχές προσωπικότητας

Μακρόχρονοι, ευέλικτοι τρόποι συμπεριφοράς που προκαλούν διάφορα προβλήματα.

Υπάρχουν διάφοροι τύποι: παρανοϊκή, σχιζοειδής, σχιζότυπη, **αντικοινωνική, οριακή (borderline)**, ιστριονική, ναρκισσιστική, αποφευκτική, εξαρτημένη και ιδιοψυχαναγκαστική

Ψυχωτικές διαταραχές:

Διαταραχές άγχους

Χαρακτηρίζονται από αισθήματα υπερβολικού φόβου και ανησυχίας.

- Υψηλά επίπεδα άγχους, περιοριστική, αυτοκαταστροφική συμπεριφορά ή και τα δύο.
- Τάση χρήσης περίπλοκων μηχανισμών άμυνας ή αποφρακτικών αποκρίσεων για να βγάλουν τη μέρα.
- Διάχυτα συναισθήματα στρες, ανασφάλειας, κατωτερότητας και δυσαρέσκειες με τη ζωή.

Ψυχωτικές διαταραχές:

Διαταραχές άγχους

Τύπος διαταραχής	Συνήθεις ενδείξεις προβλήματος
Διαταραχές άγχους	
Γενικευμένη διαταραχή άγχους	Είστε άκρως αγχωμένοι ή ανήσυχoi για τουλάχιστον έξι μήνες.
Διαταραχή πανικού	Είστε αγχωμένοι πολλές φορές και έχετε ξαφνικές κρίσεις πανικού. Φοβάστε ότι μπορεί να πάθετε κρίση σε δημόσιους χώρους, επομένως σπάνια βγαίνετε έξω.
Αγοραφοβία	Φοβάστε ότι θα συμβεί κάτι άκρως ντροπιαστικό αν βγείτε έξω (αλλά δεν έχετε κρίσεις πανικού).
Ειδική φοβία	Φοβάστε έντονα συγκεκριμένα αντικείμενα, δραστηριότητες ή τοποθεσίες.
Διαταραχή κοινωνικού άγχους	Φοβάστε τις κοινωνικές καταστάσεις στις οποίες οι άλλοι μπορούν να σας παρακολουθήσουν, να σας κριτικάρουν, να σας ντροπιάσουν ή να σας εξευτελίσουν

Πηγές: American Psychiatric Association, 2013· Sue et al., 2017.

*Σας ευχαριστώ πολύ για την
προσοχή σας!*